

D A N I C A .

Katolišk cerkven list.

Tečaj XII.

V Ljubljani 9. roznika 1859.

List 12.

ANTONIUS MARTINUS,

Dei Gratia Episcopus Princeps Lavantinus,

venerabili ac dilecto clero saeculari ac regulari dioeceseos Lavantinae Carinthiae ditionis salutem et benedictionem a Domino!

Quod Celsissimus ac Reverendissimus Dominus Maximilianus Josephus, Archiepiscopus et Metropolita Salisburgensis majori curae pastoralis commoditati et spirituali bono provehendo providens die 21. Julii 1853 postulavit, Sua Majestas Apostolica, Augustissimus Imperator noster Franciscus Josephus I., die 26. Octobris 1856 gratiosissime approbavit, et Sanctitas Sua Papa Pius IX. die 20. Maji 1857 benignissime sancivit, ac demum Celsissimo ac Reverendissimo Metropolita Salisburgensi exequendum mandavit; hoc Vobis, Venerabiles Fratres ac Filii in Christo literis hisce annuntiamus: translationem sedis episcopalis Lavantinae ad urbem Marburgensem, et totius districtus dioeceseos Lavantini in Carinthia cum parochiis, curatiis, localis, beneficiis et monasteriis jurisdictioni ac muneri pastorali Reverendissimi ac Celsissimi Episcopi Principis Gurcensis subjectionem. Literis itaque a Celsitudine altefata, Archiepiscopo Salisburgensi, subdelegato Executore, die 27. Aprilis 1859 exaratis proca. qua par est, veneratione obtemperantes, omnes ac singulas curae animarum stationes in ducatu Carinthiae existentes hucusque dioeceseos Lavantinae a prima die Junii 1859 in episcopatum Gurcensem translatas manifestamus et declaramus; quae sunt sequentes:

1. In decanatu St. Andreae vallis Lavantinae parochia in civitate ejusdem nominis, st. Pauli cum monasterio st. Benedicti ejusdem nominis, B. M. V. in Rojach, st. Joannis Bap. in Pölling, st. Georgi infra Lapidem, st. Martini in Graenitzthal, B. M. V. in Pustziiz, B. M. V. in Lavamünd, praepositorialis parochia in Drauburg, st. Udalrici prope Goding, st. Mara in Ettendorf; curatia s. Joannis Bap. in Kienberg, st. Georgii in Lamm, et s. Laurentii in monte ejusdem nominis.

2. In decanatu Bleiburgensi parochia ss. Petri et Pauli in civitate ejusdem nominis, st. Michaelis super Bleiburg, st. Oswaldi in Schwarzenbach, st. Floriani in Rinkenbergl, st. Danielis, st. Jacobi in Miss., st. Stephani in Schwabegg, st. Martini in Leiffing, st. Mariae prope Gutenstein, st. Margarithae in Köttelach; curatia st. Udalrici in Stroina, st. Jacobi in Koprein, st. Magdalena in Jaborien; st. Andreae in Tscherbergl, st. Jacobi in Neuhäusel, unacum beneficio curato in Gutenstein.

3. Parochiae in decanatu Eberndorf: Parochia praepositorialis in Eberndorf, st. Stephani sub Feuersberg, B. M. V. in Globasnitz, st. Helenae in Sifersdorf, commenda parochialis st. Bartholomaei in Rechberg, st. Michaelis in oppido Kappel, st. Oswaldi in Seeland, st. Joannis Bap. in Ebriach, st. Jacobi in Gallizien, st. Pauli in Möchling,

st. Viti, st. Laurentii in Stein, st. Kantiani, localia st. Philippi in Pfannsdorf, st. Andreae in Seeland, et st. Leonardi in Abatia.

4. In decanatu st. Leonardi vallis Lavantinae superioris: Parochia st. Leonardi in urbe ejusdem nominis, st. Jacobi in Reichenfels, st. Petri prope Reichenfels, st. Aegidii in Schiefling, st. Nicolai in Breitenegg, st. Magdalena in Theissenegg et localia st. Martini in Prebl.

5. In decanatu Völkermarkt. Parochia collegiati Capituli st. Mariae Magdalena in urbe Völkermarkt, st. Ruperti in suburbio, st. Stephani penes Trixen, stae. Margarithae prope Tollerberg, st. Martini in Diex, stae. Magdalena in Grafenbach, B. M. V. in Haimburg, st. Michaelis in Wölfnitz, st. Martini in Greutschach, B. M. V. in monasterio Griffen, ss. Petri et Pauli in oppido Griffen, stae. Magdalena in Weissenegg, st. Petri in Wallersberg, et localia st. Nicolai in Gorentschach.

6. In decanatu Wolfsbergensi. Parochia st. Marci in urbe Wolfsberg, cum beneficio curato in arce ejusdem nominis unacum monasterio venerab. F. F. Capucinatorum. Parochiae: stae. Mariae in valle Lavantina, st. Michaelis penes Wolfsberg, stae. Margarithae, st. Nicolai in Kamp, st. Gertrudis, localia st. Joannis in Forst, et beneficium st. Joannis Nep. in Waldenstein, — cum omnibus ecclesiis filialibus, capellis ac oratoriis adpertenentibus. His praemis omnes Venerabiles Dominos Decanos, Parochos, Curatos ac Sacerdotes saeculares et regulares in supra dictis sex decanatibus existentes ab obedientia et fidelitate, qua haec tenus erga Episcopum Lavantinum pro tempore existentem et canonice institutum, obstricti fuistis a die 1. Junii anni 1859 vigore praesentium plenarie exsolvimus, omnia et singula jura ordinaria in Reverendissimum ac Celsissimum Dominum Valentinum, Episcopum et Principem Gurcensem, ejusque in Episcopatu successores omni meliori modo et causa in perpetuum transferimus, et fideles omnes pastoralis sollicitudini et curae Ecclesiae Gurcensis comendamus et relinquimus, ideoque omnibus ac singulis in virtute sanctae obedientiae praecipimus ac injungimus, ut pracludatum Dominum Episcopum Gurcensem ejusque successorem canonice intrantem tanquam suum Ordinarium, salutis Ducem et Pastorem, agnoscant, revereantur, debitamque fidelitatem et obedientiam illi praestent.

Ut autem hoc Juris Episcopalis translati instrumentum unacum valedictione Episcopi discedentis ad cognitionem omnium, ad quos pertinet, perveniat, mandamus insuper, ut Dominica proxima, aut festo sequenti post receptas literas istas publice e cathedra lingua vernacula sequenti vel simili modo promulgetur. In quorum fidem has patentes literas manu nostra subscripsimus, et Episcopalis Sigilli nostri appensione muniri fecimus.

Ex officio Episcopali Lavantino ad st. Andreae die 10. Maji 1859.

ANTON MARTIN

po Božji milosti Lavantinski škof vsem vernim Korosko-Lavantinske škofije za slovo milost Božjo in vse dobro šelim.

Preljube ovčice Jezusove! Prelepo košato drevo je usmiljeni Jezus zasadil, ktiro svoje široke veje po vsem svetu razprostira, naj bi vsi rodovi v njegovej senci počivali, in zavživali njegoviga sadu za večno življenje. To rodovito drevo je naša sveta katoliška Cerkva. Vsaka škofija je tega drevesa rodovita veja, in vsaka duhovnjija alj fara zlahka mladika naj bo, de kedar Gospod pride iskat svetih čednost in dobrih del, veliko dobriga sadu najde. Drevo, ktero dobriga sadu ne obrodi, bode posekano in v ogenj verzeno.

Moder in skerben kmetič večkrat zlahka mladiko eni veji odreže, in jo vcepi v drugo močno vejo, naj bi mladika lepše cvetela in rodila veliko več dobriga sadja. Ali ni tako modro in prav? — Ravno za to so sveti Oče papež Pij IX. in pa naš svitli cesar Franc Jožef I. po svoji modrosti sklenili, vse duhovnije alj fare koroske dežele od lavantinske škofije lociti in jih kerskejši škofiji pridružiti, naj bo cela koroska dežela pod enim škofom toliko lepše za vse dobro ozivela. Ravno to tudi tebe zadene, poštena fara (se imenuje v vsakim kraju zadevna duhovnjija).

Oznanim Vam, preljubi — —, de ste od perviga roznika (junija) tega leta 1859 prečastitimu kerskimu knezo-škofu Valentinu in vsem Njihovim pravim nastopnikom v viši pastirsko skerb izročeni, de Jih kakor svojiga duhovškiga Očeta lepo imate, de ste Jim kakor svojimu od Boga poslanimu škofu po otroško pokorni, in za Njih molite kakor za svojiga dušniga voditelja alj vizarja, ki bodo za Vase duše vprilodnje namesti mene odgovor dajali. Vse svoje želje in prošnje imate zanaprej Njim v Celovec posiljati, od Njih oznanila in naročila, pa tudi sklenila v vsih duhovskih rečeh pokorno sprejemati.

Sim Vas, preljubi koroski Slovenci, Vašimu novimu škofu izročil, kaj bi Vam se priporočil, jemavši od Vas slovo, ker je Božja volja tako? — Otroci, se nedolžni ljubiji Jezusovi, mladenčji in device od mene birmani, bodite zdravi in veseli, pa tudi pridni in poštenti, ljubi Bogu in vsem pravičnim ljudem. Starejši Vi, očetje in matere ljube, pa tudi Vi hišni gospodarji in gospodinje, imejte v strahu Božjem svoje otroke in posle, de jih bote enkrat lahko odrajtali ojstrimu Sodniku živih in mertvih, rekoč: „Temu so, ktire si nam izročil; nobena duša se po naši zanikarnosti zgubila ni.“

Preljubi Slovenci! eno drago reč se imate, ktira naše sosede hudo zapusa: prave svete vere luč. Ohranite jo, kakor svoje oko, živo in čisto, pa tudi živite, kakor Vas sveta vera uči, in ne pozabite, kaj sim Vas kakor Vaš viši pastir trinajst let vedno učil, opominjal, svaril in prosil gostokrat s solznimi očmi.

Ostanite Jezusove dobre ovčice, in pa pridni otroci svete matere katolske Cerkve, tako bote moji, jaz pa Vaš, mi vsi pa Kristusovi.

Enkrat pride ura, in ne bo dolgo, de nas ne bo več locila dežela, ne škofija. Spet se bomo videli v srečni Očetovi hiši, v nebesih, ako bomo sveto vero zvesto ohranili, sveto voljo Božjo dopolnili, v Boga terdno zaupali, in pa v ljubezni Jezusovi živeli in umerli.

Nisim mislil koga kdaj razzaliti; sim se pa komu zameril, naj mi odpusti, kakor jaz vsakimu odpustim in želim, naj bi tudi Bog nam vsim odpustil. In poslednje Vas se to lepo prošim: molimo eno za drugiga, de bomo vsi izveličani. Amen.

Pri sv. Andreju v Lavantinskej dolini 10. majnika 1859.

Anton Martin,
Lavantinski škof.

Nektere besede o cerkvenih rečeh.

2. Cerkvene oblačila.

(Dalje.)

Zastran cerkvenih oblačil je praško škofijstvo pred nekterim časom razglasilo naznanilo, v kterim daje nauke za podobo in barvo tacih oblačil. Rečeno je, de se pri napravi mašnih oblačil ne smé le na to gledati, če je v tkanini sploh liturgična barva zadeta; temuč se mora tudi paziti, de se ves načert spodobno vjema s cerkvenim duham, in de se posebne barve, s kterimi so naznanjene vdlane lepotine, prav primerjajo poglavitni barvi. Tako le je bilo ondi rečeno:

„Pri napravi cerkvenih oblačil je sicer prvo in bistveno, de se pazi na besedo liturgičnih postav svete Cerkve. Vender se pri tej prilodnosti ne smé zamolčati, de se mora zraven tudi ozirati na estetiko ali lepoznanstvo pri izvolutvi barv in njih sostavi, kakor to brez dvombe tudi hoče duh in namen svete liturgije ali Božje službe. Kadar se tedaj voli mnogobarvno cerkveno blago, se mora pred drugim pravo soglasje barv v ozir jemati, in tedaj vsako napačno sostavljanje raznoličnih barv opustiti, kjer bi se pogresalo tako soglasno barvno vjemanje. Taki pogrešek zoper barvno soglasje, ki se lahko nameri, se naj lože s tem odverne, če se pri cerkveni tkanini posebno ozira na blago enojnost, in na tako gospodarjenje z barvami, pri kterim se soglasje barv vjema s tem, kar ima cerkveno oblačilo po svoji posebni sveti šegi pomeniti. *) Po takim se zadostuje duhu in cerki cerkvenih predpisov, pa tudi postavam kersanske umetnosti in lepoznanstva. Po pravici nas tedaj znanci kersanske umetnosti sedanjih dni opominjajo na blagi in čisti kus stariga časa, na tiste primerne in spodobne cerkvene tkanine srednjiga veka, pri kterih se je skerbno opušalo vse presilno kopičenje raznih barv, in so se posamezne barve zlasti po zverstenji v svojih lastnih stopinjah zviševale in skazovale, na pr. rudeča po rudeči, zelena po zeleni. Nasprot nas današnji čas obertnija, ki se nikamor ne ozira, na debelo obklada s pisanimi tkaninami, pri kterih je obilno prazniga bliša, in se gleda v to, de se ljudje memogredoč preslepijo; nas obklada s cerkvenimi oblačili, pri kterih so lepotine nakopičene brez praviga namena in brez pobožniga duha, tako de se ne pazi ne na liturgično soglasje barv, ne na vravnavo po kersanski umetnosti. Nekdaj so se terdno deržali le ene, namreč liturgične stalne barve, in načerti so se zviševali le s tem, de se je ravno tista barva po stopinjah rabila, ali de so se barve volite bolj po enojnim in vrednim duhu; zdaj pa se poskušajo tkanine, in napravljajo cerkvene oblačila, kjer so barve prav pisano in marogasto sostavljene, ali prav v mehkužnim duhu odbrane. Namesti prejšnjih živih in pomenljivih načertov, na pr., so zdaj le močni zvezki mnogobarvnih cvetlic, itd. Razun tega je vse ravnanje sedanjiga časa bolj na to obrnjeno, kar po vnanje bliši, ne pa na to, kar je pravo in resnično; tedaj se blišče in pisano blago nad pravo in enojno povisuje. Zatorej se ni čuditi, če je mašni plaš z rudečimi rožami in višnjevimi spominčicami ali mačjimi očesi veči množini bolj všeč, kakor pa rezni in enojni načerti romanske ali gotične umetnosti.“

Te besede praškiga škofijstva so bile sklenjene z navzetam nekterih bukev, ktore učijo pravo ravnanje pri napravi cerkvenih oblačil, na pr. „Jakob: Die Kunst im Dienste der Kirche. Landshut 1857.“ — „W. Giefers praktische Erfahrung über Erhaltung und Ausstattung der Kirchen. Paderborn 1858.“ — „Geschichte der liturgischen Gewände im Mittelalter. Cöln Bachem 1858.“ posebno pa časnik imenovan „Kirchenschmuck. Rottenburg. 4. zvezki z narisi.“

*) Pomnim iz otročjih let, de sim na nekim kelihovim ogrinjalu vidil šopiren kokljev cvet, ako sim prav vidil, kar se mi je močno čudno zdelo, ker je kokalj zaničljiva cvetica, škodljiva žita.

Pač je dobro, da se tako razširja podučenje, kako naj se cerkvene oblačila lepo in spodobno napravljajo. Po takim potu zvedo cerkveni oskerbniki, kakošne reči so jim izbirati in napravljati; pa tudi umetni spoznajo, kakošno blago morajo delati. Nekteri umetniki so velik hrum zagнали po časnikih, ko so se bile ravno imenovane besede razglasile, češ, da se jim po njih krivica godi, ko so do slej delali, kar se je kupovalo in iskalo. Pa modri umetniki so se naglo oglasili, in so začeli ponujati blago, ki je cerkvenimu duhu bolj primerjeno; vendar vsaki ponudbi se ne more in ne sme verjeti, blago se dostikrat hvali brez pravega vzroka.

Naj tukaj še pristavim besedo o podobi ali obliki mašnega plajša, zastran ktere se je pred časom govorilo v Danici. Slavni Fornici v svojih bukvh „Institutiones liturgicae“ str. 48 pravi, da mašni plajš skrivnostni pomen Gospodoviga jarma pred oči stavi s podobo križa, ktera mu je vdelana, ali spredaj kakor v Italii, ali zadaj kakor v Francii, ali na oboji strani, kakor v Nemciii. (K. sl.)

Marijanska družba, bratovšina Marijnih otrok, ali kongregacion.

(Dalje.)

Ta družba je mogla preterpeti pa tudi svoje vojske. Veliko sovraštva se je vzdigovalo zoper njo, vsaktere obrekovanja so njeno svitlobo otemnovale, skorej nepremagljivi zadržki vtesnovali njeno delavnost, ovirali njeno moč. Veliki vihar jo je bil zagernil, ko je bila Jezusova družba premagana od njenih sovražnikov (1773). Ta bratovšina je bila v Jezusovi družbi začeta, gojena in materno varovana v njenim naročji, za Bogam in Marijo je imela vse zahvaliti le Jezusovi družbi. Česa se ji pač ni bilo bati, ko je bila njena mati pregnana? Zakaj kdo bi jo nadalje vodil, ji izvirniga duha ohranil, in v tistih viharjih in zbeganih časih tako lepo za njo skerbel? Že so se veselile oblasti teme, češ, zmaga je njih; zdaj de bodo k njim pristopili tisti nedolžni mladenči, tisti pobožni občani, tisti junaški kristjanje, ki so po pregnanji jezuitov brez pastirja sem ter tje begali. Tode goljufali so se; Marija ni zapustila Svoje družbe. Pobožni, goreči, od Boga razsvitljeni kardinali so osiroteno bratovšino v svojo skerb vzeli, in oteta je bila pogina. Sprejeli so jo v roke navadni duhovni, in so z nar veči skerblijvostjo obvarovali sebi zročeni zaklad. Tako se je zgodilo, da se je Marijna družba skorej po vsih evropskih deželah, zlasti pa po Nemškim, do povernitve Jezusove družbe ohranila in se z velikim pridam še ohrani. Sv. Oče Leon XII. je zročil rimsko sobivališo v novo obujeni Jezusovi družbi, in s tem tudi vikši vodbo marijanske bratovšine. Tako tedaj ona se zmiraj živi pod brambo Marije Device v veči čast Božjo in nebeške Kraljice, k zveličanju njih veliko tavzent, kakor močim škit mlade nedolžnosti, kakor sadnica čednosti in svetosti v veselje svete Cerkve in v jezo brezbozniga sveta.

Več papežev je marijansko družbo poterdilo in s prečudno gorečnostjo priporočevalo, in z obilnimi odpustki obogatilo, zlasti pa Benedikt XIV. z obširnim dolgim razpisam („zlati razpis“), v kterim on s prečudno vnmemo Marijno čišenje in to bratovšino hvali in priporoča. Ker tukaj zamoremo le bolj ob kratkim to preizverstno bratovšino razložiti, torej tistim, ki žele to reč bolj natanko zvediti, zlasti kteri jo sami pri svoji mladosti napravljajo, priporočimo bukve: Der gute Congreganist, ein Gebet- und Belehrungsbuch für Studirende, v. P. Jos. Frei S. J., Paderborn 1857, ktere jim zamore slehern bukvar priskerbeti.

Kakošim namen de ima ta družba, to že njeno ime razodeva, in njeno tristoletno življenje prica. Ta namen je, prav priserčno in popolnoma častiti presveto Marijo Devico in s tem k veči časti Božji, k ohranjenju ljube nedolžnosti, k razširjanju vsake čednosti pripomoči. Prizadevanje te

družbe je, priskerbeti mladini varno pribežališe za njeno nedolžnost, ki je tolikim nevarnostim odperta, ji dati v roko močim škit zoper napade dušnih sovražnikov, ji zbuditi siln nagon k bogoljubnosti. Skušnja uči, da se vse to najde nar zanesljivi v priserčnim čišenji Marije D., pod brambo Nje, ki je strah sovražnikom našiga zveličanja, kakor dobro vredena vojska. Na tavzente naj prečudniših zglede v letnikih marijanske družbe spricuje, kako resnično de je to, in neprenehama skušajo goreči družniki marijanske bratovšine, kako lahko vojsko de imajo, kako častitljivo zmago si pridobivajo, ko se vojskujejo pod banderam svoje Kraljice in močne Brambe. — Zlasti posihmal, ako vojska še dolgo terpi, utegne mladost v mnoge in zmiraj hušji nevarnosti prihajati. Koliko jih bo na vojski konec vzelo, in v kakošnim stanu so njih duše? Ko bi bili v taki bratovšini, bi bilo vsaj več upanja, da bi v stanu gnade v boj šli in njih duša je zavarovana, pa tudi telo v manjši nevarnosti. Ne manjši nevarnost utegne biti doma in po vsih krajih. Bog nas vari sovražnika! kako silno dobro bi bilo tedaj, ko bi se mladost z enako bratovšino povsod postavila pod močno brambo Marije Device. (D. nast.)

Dober namen in darovanje.

Naslednja molitev je posebno za čase britkost in stisk pripravna. Sv. Oče Pij IX. so 6. mal. trav. 1848 z lastnoročnim pisanjem podelili vsakokrat 7 let in 289 dni odpustkov, kolikorkrat ji kdo iz ljubezni skesan pobožno obmoli. Kdor jo moli pa skoz ves mesec, saj po enkrat na dan, zamore enkrat v mescu zadobiti popolnoma odpustke po vredni spovedi, sv. Obhajilu in molitvi sv. Očeta.

Molitev.

O večni Oče! sklenem se z vsim nebeškim dvoram, in z naj svetejšima sercama Jezusa in Marije, in namen storim, naj bo Tebi darovana in naj se Ti daruje od vekomaj nazaj in za vekomaj naprej predraga kri Jezusa Kristusa, Njegovo in svete Cerkve neskončno zasluženje, v zadostenje za naše grehe, in za grehe vesoljniga sveta, v odrešenje vsih duš v vicah, in v tako zahvalo, kakor bi bil nam in vsim ljudem vesoljniga sveta, sedanjim in prihodnjim, že dodelil vse tiste darove, gnade in usmiljenja, ktere služijo v Tvojo veči čast in veči posvečevanje vsih duš v sedanjih stiskah, desiravno smo zaslužili Tvoje Božje šibe in tepeže; tudi kakor bi bil že iz vesoljniga sveta naredil en hlev in eniga pastirja: da živimo v veri, v upanji, in v ljubezni našiga Gospoda Jezusa Kristusa na zemlji, in vsi enkrat tje pridemo, kjer bomo v nebesih Tvojimu Božjimu usmiljenju čast in hvalo peli. Amen.

K temu naj pridenemo še naslednji dobri namen, staro molitev, ki Bl. iz st. L. prosí, da bi se natisnila.

Zjutranja molitev in dober namen.

O moj nebeški Oče! Tebi v čast danes ta dan darujem vse svoje dela in molitve, vse mišli, besede, djanje, ravnanje in nehanje, in terpljenje. Kolikor kapljie kervi se bo v mojim telesu prelilo, kolikorkrat bom pognal sapo, kolikorkrat bom zdihnul; vse, o nebeški Oče, vzemi za moje pokoro, in naj bo v Tvojo čast in Tebi za ljubo. Zelim biti deležin vsih svetih maš, ki se bodo po celim svetu brale, vsih svetih almozin in dobrih del, vsih svetih molitev in postov. Sklenem svoj namen s papeževim namenam, in z dobrim namenam nar pravičniših in nar bogoljubniših kristjanov, ter z namenam vse svete katoliške Cerkve, da bi se vsiga vdeležil, kakor je pred Tvojim nar svetejšim oblicjem prav, dobro in zveličavno.

O nebeški Oče! v Tvoje svete roke se danes dam, priporočim, vanje zročim svojo ubogo dušo, Tvoja volja naj se zgodi nad mano; daj mi Svojo sveto gnado, da bom mogel vse svoje počutke skerbno greha varovati, jih prav vladati, voditi, po Tvoji sveti volji živeti in umreti.

Terdno sklenem, o moj Bog! s Tvojo sveto gnado svoje življenje poboljšati, in Tebe nikdar več radovoljno ne žaliti, rajši vse prestati, kakor smertni greh storiti. Tebi samimu želim služiti in dopasti, Tebe samiga čez vse, svo-

jiga bližnjiga zavolj Tebe kakor sam sebe ljubiti, Tvoj biti v življenji in v smerti.

Ker sim Te pa tolikrat razžalil, o moj Bog! in sim bil nehvalezin za tolike gnade in dobrote, sim si jih vse premalo k sercu jemal; torej Te ponižno prosim, daj mi Svojo sveto gnado, de bom zanaprej svoje življenje vselej po Tvojih zapovedih ravnal, Te nikdar več ne žalil, vse svoje grehe resnično obžaloval in zanje pravo pokoro storil.

O sveti Duh, luč in poterdoavec! daj mi svojo sveto gnado, de bom res zamogel svoje življenje poboljšati, in de nikdar več ne bom grešil zoper Tvojo sveto voljo, temuč Tebi živel, Tebi umerl, in Tebi vekomaj hvalo pel. Češena si Marija itd.

Pismo

nekiga indijanskiga divjaka, pisano iz Oregona do v. č. O. Beuky-a, velikiga sprednika Jezusove družbe v Rimu, 1858. *)

Mihel, skojelji-ski divjak, velikimu glavarju vsih černosuknarjev.

Veliki glavar černosuknarški! Ne poznam te; vém pa, de ti si veliki glavar vsih černosuknarjev. Jest sim divjak iz naroda Skojelji. Beli nas imenujejo Chaudières (kotli). Moje kerstno ime je Mihel; moja žena se imenuje Marija. Černosuknarji so zapustili moje ljudi, ker so oni zapustili molitev zavolj igre in pijače. Černosuknar, mi nismo tega krivi, ampak beli, ki so prišli v našo deželo zlata iskat. Dokler ni bilo belih, smo bili dobri in srečni, in smo ljubili velikiga Duha, ki so tvoji otroci černosuknarji nas učili Ga spoznati. Ta srečni čas je minul. Jest in moja žena sva zapustila svojo nesrečno domačijo, de sva šla za černo-suknarji. Midva dobro znava kersanski nauk. Černosuknar Joset me je učil brati in pisati, učil me je tudi francosko. Učil sim se tudi petja. Jest in moja žena sva si odmenila, pod vodbo černosuknarjev posvetiti se duhovniku in časnimu pridu svojih rojakov.

Pišem ti to pismo, veliki glavar černih sukenj, ter te prosim, pošlji v mojo deželo večí število černosuknarjev. Vsi divjaki jih ljubijo in jih želé imeti, de bi jih učili pravo molitev in poznati velikiga Duha. Prosim te tedaj pri našim Zveličarji, ki Ga ti silno ljubíš, in pri naši materi Mariji, ki je silno draga tvojimu sercu, imej usmiljenje z ubogimi divjaki. Mi smo ubogi in nevedni, ali naša duša je tako draga, kakor duša belih. Jezus Kristus je tudi za nas umerl. Tvoje serce je veliko in dobro, veliki prednik černosuknarjev, in ne dvomim, de bo uslišana moja prošnja, ki je prošnja vsih divjakov. Černosuknar Kondzato, veliki poglavar vsih černih sukenj moje dezele, ti bo poslal to pismo; on pojde v španjolsko deželo; on pride nazaj čez pet lun. Upam, veliki prednik černosuknarjev, de mu boš dal za tovarše dosti družih černosuknarjev. Serca divjakov bodo potlej zadovoljne. Prosim velikiga Duha, de naj bo tvoje serce ginjeno. Rečem ti z Bogam, o veliki glavar vsih černosuknarjev.

Tvoj sin v Jezusu Kristusu,

Mihel divjak skojelji-ski.

Ogled po Storenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Danes ob osmih je bila v nunski cerkvi slovesno prireda prelepa bratovščina za vedno češenje presvetiga Rešnjiga telesa. Visokočastiti gospod Janez Novak, korar in semeniski vodja, so imeli veliko sv. mašo, po maši pa vodja te bratovščine, visokočastiti gospod Henrik Pavker, semeniski duhovni vodnik, slovesnosti primeren nagovor. Tudi v prihodnje bo prvi četertek ob 8. vsačiga mesca v imenovani cerkvi bratovska masa z blagoslovama in kratko pridigo.

Prišle so na dan posebne bukvice (dobivajo se pri Nunah na porti po 6 nov. kr., in podobice brat. po 3 kr., kjer

*) Collection des Préis Historiques 1859 Bruxelles. J. Vandereydt. J. K.

se tudi zapisuje), ki razlagajo namen, vredbo in odpuške te bratovščine, ktera je po našim cesarstvu in drugod že tolikanj lepiga sadú rodila. Za zdaj bodi ob kratkim rečeno, de vsak ud enkrat vsaki mesec uro moli, kateri dan in ktero uro si izvoli, *) in vsako leto pol goldinarja plača za lepšanje revnih cerkev. Namen bratovščine je tedaj: vedno moliti presveto Rešnje telo, in revnišim cerkvam k potrebnim rečem pomagati, de se nar svetejšimu Zakramentu za vredno prebivališe poskerbi.

Mati te bratovščine je na Dunaji, in ljubljanska hči bratovščina je dunajski pridružena. Lansko leto 25. rožn. so sv. Oče Pij IX. dunajski bratovščini za vedno češenje sv. Rešnjiga telesa vse odpuške podelili, ktere vživa mati bratovščina v Brüssel-u in so jo v mater bratovščino povzdignili. Odpustki so naslednji:

1. Popolnoma odpustek na en dan tistiga mesca, ko se v bratovščino zapišeš, če po opravljeni spovedi in sv. Obhajilu v papežev namen molíš.

2. Popolnoma odpustek v praznik presvetiga Rešnjiga telesa, ali kak dan v Njegovi osmini.

3. Popolnoma odpustek vsaki prvi četertik v vsakim mescu.

4. Popolnoma odpustek vsak mesec ob enim dnevu, kteriga si sam izvolíš.

5. Popolnoma odpustek ob smertni uri tistimu, kateri s pravim kesanjem sladko ime Jezus vsaj v sercu zakliče, ako bi ga izreči ne mogel.

6. Popolnoma odpustek za sleherniga uda te bratovščine, če se spové in obhaja, in v kakoršni koli cerkvi presveto Rešnje telo obiše, če je tudi le v tabernakelju, in če v papežev namen moli, in sicer naslednje dni: V praznik čistiga spočetja, rojstva, oznanjenja, očiševanja in vnebovzvetja Marije D.; na vsih Svetnikov in vernih duš dan; v praznik sv. Jožefa, sv. Petra in Pavla, sv. Janeza kerstnika in sv. Janeza aposteljna.

7. Nepopolnoma odpustek, in sicer 7 let in 280 dni po opravljeni spovedi in sv. Obhajilu in po obiskanju presvetiga Rešnjiga telesa ob vsih družih praznikih Matere Božje in sv. aposteljnov.

Opomba. Teh pod številm 6. in 7. naznanjenih odpustkov se tudi tisti udje vdeležiti zamorejo, kateri namest presv. Rešnje telo obiskati, po spovedi in sv. Obhajilu 5 očenašev, 5 češena Marij in 5 čast bodi Bogu itd. k časti presv. Rešnjiga telesa in še 1 očenaš, 1 češena si Marija in 1 čast bodi Bogu itd. v namen sv. Očeta molijo.

8. Nepopolnoma odpustek, in sicer 60 dni, ki ga vsaki ud vsaki dan za vsako dobro delo zadobi.

9. Vsaki duhovni ud je prošén vsako leto eno sv. mašo brati, neduhovni naj pa dve sv. Obhajili za duše mertvih udov Bogu daruje. Z vsako tako mašo in z vsakim Obhajilam so sklenjeni popolnoma odpustki, ki se tudi dušam v vicah obrniti zamorejo.

Na zadnje se opomni, de ni noben ud zavezan, ob gori imenovanih dnevih in praznikih odpustkov poslužiti se, le samo tistimu, kateri hoče in more, se priložnost ponudi, de je v stanu odpuške zadobiti. Kdor vender brez vzroka zaporedama dva mesca uro moliti zanemari, nima — po razpisu Pija VII. do perve bratovščine v Rimu — nobeniga deleža pri odpustkih.

Iz Ljubljane, * ng—. Predzadnji četertik (26. majnika) je bil po osmih zjutraj na pokopališi sv. Kristofa blagoslovljen grobni spominek čast. gosp. Ant. Globočnika, umerlīga učenika veroznanstva na ljublj. gimnazii. Imeli so namreč proti osmém v. č. gosp. korar Jan. Kriz. Pogacar v cerkvi sv. Kristofa peto mašo, pri kateri sta jim dva gg. bogoslovca stregla, in osmošolci peli. Ravno ta-

*) Ta bratovščina je že davno znana; po naj višjih gorah na Gorenškim imajo še stare tablice za uro, kdaj jim je moliti, in jo zmeraj po umerlih kdo podedva. Zdi se mi pa, de molijo le vsako leto eno uro, ko se zdaj po obnovljenji moli vsaki mesec.

čas so maševali tudi č. g. g.: Jan. Globočnik, brat rajnciga, dr. L. Vončina in J. Marn. Po ss. mašah se je na grobu pri spominku pričelo slovesno blagoslovljevanje, in g. g. bogoslovci, cerkveno oblečeni, so po latinsko peli. Ko so bili v. č. gosp. korar molitve dokončali in spominek pokadili in pokropili, so osmošolci ranjicimu bogoljubnimu učeniku še zadnjo cvetico spoštovanja s primerno pesmijo na grob vsadili, s katero se je slovesnost doveršila. Pričujoči so bili tudi č. g. g.: Jožef Globočnik, ranjeiga stric; gimnazijski vodja z nekoliko učniki; mnogo bogoslovcov in učencov, in več družih ljudi.

Grobni spominek je iz litiga železa, pozlačen, in stoji ravno pred Ladinig-ovim spominkam, ki ima z njim ravno tisto obliko.

Iz Ljubljane. Sveto pismo; besednjak. Oboje to delo se nadaljeva in pridno izdeluje. Sv. pisma je došihal dokončaniga: Pervi zvezek stare zaveze (petere Mojzesove in Jozuetove bukve, 29 pol); drugi zvezek stare zaveze (sodnikov, Rutine, kron., Ezdr., Tob. in Juditine bukve, 37 pol). Že poprej pa, kakor je znano, ves novi testament (V. in VI. zvezek, prvi z 29, drugi z 32 polami). Lepo delo je, na veliki osmérki v znani Blaznikovi tiskarnici natiskano, ki ga bo zaupljivo slehern vesel, in ga zamore dobiti v škofijski pisarnici po spodobni ceni (oba zvez. nove zav. za 3 gold. 21 kr., oba stare pa za 3 gl. 48 kr. a. v.), kolikor to delo truda prizadeva. — Nemško slovenski slovar bo skorej do konca čerke V natisnjen, ki bo do ondat izdal 114 pol, in že se stavi čerka W. To silno potrebno in tehtno delo, tudi pri Blazniku natiskano, se tedaj proti koncu nagiba.

Z Gorenskiga. 1. roznika. — Kakor zanesljivo v mnogo mnogo krajih naše mile slovenske domovine, smo tudi v Železnikih letas Šmarnice opravljali in jih sinoč prav lepo skončali. Želje po njih so se bile pri posameznih že lansko leto vnele, ko so nekateri v Loki vidili to pobožnost obhajati; ko se je pa letas pri nas začela, se je priljubila že koj prvi dan ljudem tako, de je bila potem slednji večer cerkev s častivei Marije Device obilno napolnjena. Dohajali niso le domači vsake starosti, tudi iz sosednjih vasi jih je posebno k večernim opravilam vsaki dan obilno število prihajelo. Imela je pobožnost skoraj nekoliko enakosti z ljudskim misijonom; posebno všeč so bili ljudem kratki ogovori iz novih bukev „Mariin mesec“*) in se je taistih kakih 25 zvezkov med ljudi razpečalo. Mnogo se je opráševalo tudi po bukvah „Marije rožen cvet“ ker so se včasih tudi iz njih molitve brale. Za drugo leto bo že treba tudi kaj tih bukev pripraviti, zakaj upati je, de pri toliki vnetosti, kakor se je sploh letas pokazala, bi se vtegnila ta pobožnost odslej vsako leto obhajati.

Kakor marskje, se tudi pri nas slišijo pogostni zdihi: Bog nam daj kmalo zopet ljubi mir! Kdo bi ga pa tudi ne želel, zakaj vojska je šiba Božja in zadene skoraj vsaciga več ali manj. Vsako nedeljo se moli pri nas še posebej na leci za vojake, ki so na vojski, de bi zamogli sovražnike srečno premagati. Če bodo naši zmagali, se nam je zanesljivo nadjati, de se nam bo kmalo zopet povernil mir; gorje nam bi bilo, ko bi se kaj nasprotniga pripetilo. Upamo pa, de bo Bog v svoji milosti kmalo rešil slavno Avstrijo hudih stisk, ki jih ji je nakopala brezbožna derhal, kateri je maloktera reč več sveta na zemlji. Saj že stara prišlovica pravi, de „poštenje nosi srečo.“ Z Bogam!

J. Levičnik.

Iz šent-Andreja na Koroškim. 26. maja. — 10. junija se podajo Njih Milost prevzvišeni knez in škof v šmartensko dekanijo pri Slovenjim gradu, zakrament sv. birne delit. Bo pa sv. birna 11. junija v šent-Janžu pri Trabergru; — 12. v šent Petru; — 13. v Pamečih; — 14. v Slovenjim gradu; — 15. v starim Ter-

gru; — 16. v Podgorji; — 17. v Razboru; — 18. v šenklavžu; — 19. v šmartnu; — 20. v šent Vidu; — 21. v šent Ilu; — 22. pri sv. Florianu; — 23. pri sv. Joštu (v novocerkevski dekanii). — — 17. maja so umerli prečast. gosp. Janez Ilgovec, infilirani proš v Doberli vesi, duh. svetovavec, fajmešter, dosluženi dekan in okrajni šolski ogleda, v 73. letu svoje starosti, ki so že pred dvema letama svojo zlato novo mašo odpeli. R. 1. P.!

Iz šent-Andreja na Koroškim. 5. roznika. Binkoštni tedin bodo obhajali OO. benediktinarji v šent-Pavlu duhovne vaje, ktere bo vodil O. Friderik Rin iz družbe Jezusove. — Pri konkurzu mesca velikiga travna se je bilo sošlo tukaj v škofovim dvoru 14 duhovnov, veči del fajmeštrov in lokalistov.

V šent-Andreji so Milostni knez in škof razglasili priserčin pastirsk list v slovenšini in nemšini zastran sedanjih vojsknh reči. Ker nam je za zdaj pisanje prepozno v roke prišlo, bomo skusili v prihodnje kaj več tega naznaniti.

V Mureku na Stajarskim se je 1. u. m. pričela nova rokodelska družba.

V Gorici se je jela bratovšina ss. Cirila in Metoda za spreobrnjenje ločenih grekov lepo razširjati. Napravljajo se, de bi podobske napise tudi v laškim jeziku dali natisniti, kar bi bilo pač dobro.

Iz Hartuma, piše 11. mal. travna 1859 Don Aleksander dal Bosco, de so se njegovi tovarši, mende uni 3 duhovni iz Mazzatove naprave, z Bele reke v Hartum srečno povernili, in se tega silno veselili v sredi svojih premozihih opravil. „Vsi, hvala Bogu! smo zdravi, le to nam težko de, de tako dolgo nič ne zvemo od prečast. g. Mat. Kirchnerja. Bog daj, de bi mu vse po sreči šlo in de bi tolikanj tehtne misijonske opravila dobro dokončal!“ pravi k sklepu.

Od sv. Kriza ob Beli reki piše 14. pros. 1859 misijonar Jož. Lanz: „Tačas sim pri sv. Krizu prav zdrav in zadovoljin. Hvala Bogu! de mi je poslal pomočnika, g. Al. Viehweider-ja. Silno potreba je pomoči, zakaj v deželi Bari zméraj bolj gine upanje, de bi misijon zamogel sad obroditi; tukaj pa vender ni obupati. De bi le Bog zméraj ohranil misijonarjem gorečnost, in dobrotnikom ljubezen do misijona! Vsim dobrotnikom in prijatlam misijonskim prijazno pozdravljenje! itd.

Iz starih listin. — Zgodovino globokeje in globokeje preiskujejo učeni možje po vseh straneh, in dajejo na dan bogate zaklade starih, do slej neznanih pričevanj. Za nas Slovence, kar nas je na južnem bregu dereče Drave, so posebno tehtne listine nekdanjih akvilejskih patriarhov, ki so dolge dolge leta bili duhovni pastirji, nekaj tudi posvetni gospodarji teh strani. Bukve in listi, ki jih izdaja cesarska akademija visjih vednost, poslednje čase tudi pri našajo ali izpiske ali tudi cele obsežke akvilejskih listin; nahaja se jih več v arhivu za avstrijansko zgodovino, in v naznanilnim listu (Notizenblatt) cesarske akademije. Naj nekoliko povem, kar sim zadel v listih, ki so l. 1858 prišli na svetlo.

Kdo bi mislil, de se je že pred nekterimi stoletji pretresovalo in preiščljevalo, kako bi razdrobili v več škofij slovensko zemljo, ktere večji del je bil pod enim visjim pastirjem, pod patriarham akvilejskim; pretresovalo se skoraj tako, kakor se kaže današnji čas? Ze dosti davno pa so popraševali za to reč. Menil bi kdo, ko je cesar Friderik IV. ljubljansko škofijo nasnoval l. 1161, od kod mu je misel prišla, de je ravno samostan v Gornjim gradu odločil v dohodke noviga škofa. Stara listina papeža Gregorja IX. iz leta 1238 2. aprila nam pripoveduje, de je patriarh Bertold dal apostolskimu stolu na znanje, kako razširjena je njegova škofija, za deset dni hoda proti ogerski meji in še več, in kako težko jo je obiskovati; kako dobro bi bilo, novo škofijsko cerkev napraviti v tistih

*) Imamo zopet nove Šmarnice v rokopisu izdelane, ki bi utegnile na dan priti, ako bo potreba. Vr.

daljnih krajih, in sicer v gornjograškem samostanu, de bi se ljudstvo ložje in boljše zamoglo oskerbovati. Papež je na to pisal pičenskimu škofu, ki je bil izvoljen za teržaškiga škofa, namreč Donitorju, naj se ta reč dobro in previdno pretrese, in po tem prav vravná. Zakaj de je ta početek zastal, se dalje ne bere; pred ko ne so bile krive homatije cesarja Friderika II. s papežem, v ktere je bil zapleten tudi patriarh Bertold. Pa ravno iz tega se lahko spozná, zakaj de je pozneje l. 1462 papež Pij II. tako naglo dovolil v razcepljenje velike akvilejske škofije, in v napravo nove ljubljanske na stalu gornjograškiga samostana; ta reč je bila namreč, kakor se kaže, že 200 let poprej po nekaj razločena. Zdaj je sicer štajerska slovenska stran drugač nasnovana v cerkvenih rečeh, škofji stol bo stal v Mariboru; vendar reč ostaja po nekoliko pri stari prvi misli, nar bolj oddaljeni konec akvilejske patriarhije je škofija zase, le pridjan mu je tudi nar bolj oddaljeni konec solnograške velike škofije.

O krajnski zgodovini je slavni Valvasor mnogo mnogo nabral; pa mnogo reči mu je ostajalo zakritih. Na pr., on ni razločil, ktera fara je v Ljubljani mati fara, motil se je med s. Petram in s. Nikolajem; za cerkev s. Petra vedo stare listine nar poprej. Za tisto cerkev se je že l. 1227 pričkal koroški vojvoda Bernard proti patriarhu Bertoldu, in je sebi prilastoval patronat; pa v pričlo sodnikov, ki jih je bil odločil papež Honorij III., vojvoda ni mogel dokazati svoje tirjatve. Listina, ki to obsega, je do slej nar starij zmed tistih, ki govorijo o ljubljanskih cerkvah.

Za nunski samostan v Loki se do slej ni vedilo, kdo ga je vstavil; pri Talbergu se je brala letnica 1351 brez družih določkov; Valvasor je ugibal, de bi utegnili frizinski škofje biti začetniki tega samostana. Vstanovilni list je pa l. 1858 prinesel „Notizenblatt“ cesarske akademije str. 462 po celim obsežku, ter je odkril neznano reč. Bil je Otokar, kamniški farnik, ki je v prid svoje in svojih staršev duš sklenil v Loki pod gradom sozidati samostan sv. Klare iz svojiga premoženja, in ga tudi obdarovati s posestvom. Ta Otokar je bil iz plemenite roduvine gospodov Blogoviških; on je bil poprej l. 1345 s svojim bratom Nikolajem tudi kapelo sv. Petra postavil, in lastniga duhovna oskerbel pri svojim gradu v Blogovici po privoljenji dobljanskiga farnika Viganda. V napravo samostana v loškim mestu je dovolil Hilbrand Hak, farnik v stari Loki, in z njim vred tudi naddiakon krajnske dezele Janez, mengiški farnik; list te dovolitve je bil pisan 30. januarja l. 1358; ondi je bilo tudi vse zapisano, kakosne pravice ostajajo loškemu farniku, in kako se mora Božja služba opravljati v samostanu. Vso to naredbo je po tem poterdil akvilejski patriarh Nikolaj, popolbrat cesarja Karola IV.; njegov list je bil pisan 13. februarja 1358. To je tedaj celo nova starica. Druge reči od tega samostana so znane od drugod, iz Meichelbekovih bukev o frizinskih škofih; namreč, de je v prvi cerkvi l. 1381 zakopan bil škof Leopold, ki je bil čez loški most jezdoč v vodo padel; de je tisto prvo cerkev s privoljenjem akvilejskiga patriarha posvetil škof Bertold l. 1393; de je samostan pogorel l. 1458, in zopet l. 1660; de je bila nova cerkev sozidana l. 1664, in po ljubljanskim škofu Jožefu posvečena l. 1669. De so pa l. 1782 namesti Klarisarie vstopile uršulinke v loški samostan, je zgodba znana iz noviga časa.

(K. sl.)

Tolažek ob koncu manjkorim.

Ze hladni veter po drevesih piše,

Zlo otresuje in raznaša cvetje.

Prijazno oznanuje nam poletje,

Ko maj slovó jemaje solze brise.

Kaj malo časa, maj! si nosil zvoncec;

Al to nam sladko bodi v tolažilo.

De cvetje kmalo bode sad rodilo,
In sad je cvetja pravi cilj in konec.

Podobne cvetju Šmarnice so zale,
Ki v majnku so se v cerkvah praznovale,
Njih cvet so prošnje bile do Marije.

Iz cvetja tega sad bo nevsahljivi
Pognal v cvetlici rajsko ljubeznjivi:
„Marijna milost“ ki naj nas obsije! —m—n.

Razgled po kersanskim sretu.

Na Dunaji je bila 4. t. m., to je, pretečeno saboto velika procesija iz stoljne cerkve sv. Štefana v drugo cerkev zunaj mesta, ki je posvečena Marii Devici pomočnici. Ta slovesni obhod je imel namen, sprostiti od Boga na prošnje Marije Device zmago avstrijski vojski. S procesijo so šli redovi vsih dunajskih samostanov, gojenci vsih treh semeniš, duhovstvo pri sv. Štefanu, korarji in poslednjič kardinal knez vikši škof s svojim spremstvom, s pastirnico v levici, z desnico pa ljudstvo blagoslovljeva, kteriga je bilo sila na vse strani. Za duhovstvom so šli Nji cesarski visokosti, oče in nar mlajši brat svitliga cesarja, nadvojvoda Franc Karol in Ludovik Viktor, potem mestni sprednik in srenjsko svetovavstvo dunajskiga mesta, za njimi pa neštevilna množica verniga ljudstva iz vsih stanov. Tudi več ministrov in visokih vradnikov je bilo pričujočih. Cerkev Marije Device, v kteri je dunajsko mesto s cesarsko rodovino že tolikrat v stiskah tolažilo našlo, je bila na vso moč ozaljšana; nad velikimi vrati je stala velika malana podoba čistiga spočetja Marije Device s podpisam: Marija Mati Božja Kraljica nebeska, Marija Pomočnica, varhinja Avstrije in njenih vojsk, Marija Zmagovavka, daj zmago avstrijskimu orožju, Marija Pomočnica, sprosi nam mir! Amen.

V cerkvi so že čakali svitla cesarica in nadvojvoda Rajner in Sigismund. Po molitvah so kardinal sami v cerkvenim nagovoru verne podučili, zakaj je vprašanje sedanjji čas, in kaj je vernim početi, ter so opominjali, de naj molijo za cesarja, cesarsko vojsko, de pravica zmaga, in so k sklepu Marijo, pomoč kristjanov, priserčno na pomoč klicali. Po slovesni pontifikalni maši se je procesija v ravno tistim redu vernila v stoljno cerkev, kjer je bila božja pot s kardinalovim blagoslovom sklenjena. — Bog usliši verne Avstrijane na zveste prošnje presvete Marije Device!

Na Dunaji se je družba za vedno česenje presv. Rešnjiga telesa in skerb za ubožne cerkve pričela l. 1857. Petnajst gospá se je sternilo in so precej jele cerkvene oprave delati. Že roznika tistiga leta se je jelo misliti na njeno popolno vstanovitev. Proti koncu sušca 1858 je imela družbica že 202 udov in 60 deležnikov; v mal. travnu pa so jo kardinal vikši škof poterdili in pohvalili, in udje so se nato hitro množili. 2. mal. serp. 1858 so sv. Oče to družbo v mater bratovšino povzdignili in jo vsih takim družbam lastnih milostnih zakladov vdeležili. Potem je družba tako hitro rasla, de je bilo letas ob koncu mal. trav. že 900 udov in 150 deležnikov. Od 7. do 10. majnika je bilo razkazovanje za ubožne cerkve gotovih reči, med kterimi je občinstvo posebno tiste ogledalovalo, ki so bile za greško-katoliške cerkve odločene, namreč 18 mašnih opráv z vsim potrebnim, 6 kelhov z zličicami in daritnimi noži in 50 malih ciborjev. Še veliko več je bilo robe za latinske cerkve, ki jo skorej skoz in skoz zastoj le samo družbini udje izdelujejo. Od 7. rozn. 1857 do zadnjiga mal. travna tekočiga leta, tedaj ne v celih 11 mescih je ta družba napravila: 259 oglavnic (humeralov), 75 mašnih sraje (alb), 41 duhovskih, 9 mežnarskih in 30 fantovskih cerkvenih srajcic ali koretljev, 56 altarnih pertov, 46 altarnih mrežic ali špic, 432 telesnikov ali korporalov, 131 pokrivale ali pál, 733 otirál ali purifikatorjev (rutic na kelih), 307 rutic pod blazino, 107 mašnih oblek z vso privravo, 56 obramnic ali štol, 13 pluvijalov, 10 ogrinjal ali

velov, 51 blazin na altar, 3 pette pred altar, 3 antependije (banderca pred sv. Rešnje telo), 26 plajškov na ciborij, 12 majal ali vervic in trakov pri zvoncih, in 1 nebo ali baldakin s srebram vsivano. Med kraji, katerih cerkve so bile obdarovane, je tudi Ljubljana (mende Krajnsko sploh?) imenovana.

V Bernu so stregle usmiljene sestre pretečeno leto 2545 bolnikom; med katerimi je bilo katoličanov 552, protestantov 1931, greki 3, judov 14. Lepo znamenje kersanske ljubezni!

V Insbruku je imela marijanska družba gospodov in mestljanov slovesno procesijo in sv. mašo za pomoč Božjo in prošnjo Marije Device v sedanjih vojskih stiskah.

V Briksnu so sklenili z devetdnevnim obhajanjem 200letne obletnice pri cerkvi Marije Device, pomoči kristjanov, tudi molitve za blagi mir, ko tako močnin sovražnik žuga na morji in na suhim.

Iz Briksen-a ima Volksfrd. naznanilo, da je 28. majnika v. č. g. provikar Kirchner prišel v to mesto iz Rima, in se je imel čez par dni podati skoz Insbruk, Solnigrad in Linc na Dunaj; še mesca rožnika pa da se verne, naj berže skoz Carjigrad, v svojo vikarijo. Tirolski misijonarji, ki so hotli letas z njim, ostanejo za zdaj v Evropi, ker g. provikar bo za zdaj v Šelalu, takraj nubiške pušave, v veliko bolj zdravim kraji, vstanovil sobivališče za misijonske učence z gornjih misijoniš, in bodo torej tudi ondotni misijonarji po nekoliko prestavljeni v Šelal. V Hartumu in pri sv. Krizu ostaneta kje po dva misijonarja, ktera pa bodo s Šelala lahko večkrat obiskovali, ali tudi od ondot rešili, ako bo njih zdravje tirjalo. Zamurski vstav „della Palma“ ima zdaj že 50 učencev. V 6 ali 7 letih upajo iz šelalske, neapolitanske in veronske šole na leto po kakih 12 domorodnih misijonarjev med zamurce pošiljati, se ve da pod vodstvom evropejskih misijonarjev. (Utinam!)

Tudi v Budjevicah so imeli slovesno procesijo za pomoč Božjo v sedanjih vojskih stiskah.

V Olomovcu je ondotna rokodelska družba po prizadevi olomovškiga kneza nadškofa o Njih pričujočnosti v Rimu poterjena ko cerkvena in z odpustki obdarovana.

V Gradcu si je rokodelska družba kupila svojo hišo.

Rimsko in vojskino. Kaj de misli in kam se nagiba Rim in sv. Cerkev v sedanjih stiskah, mnogotere dogodbe nar bolj pričajo. Iz Rima pišejo, da so sv. Oče ondi v veliki in zali milaneški cerkvi „pri sv. Karolu“, ki je varh Lombardije, zapovedali slovesno 3 dnevno pobožnost, da bi sprosil mir na prošnjo tega svetnika in pomočnika. Tamkej med Francozi sv. Oče več zarés niso mogli storiti. Popolnoma celo serec sv. Karola je bilo z mnogimi cvetlicami in gorečimi svečami obdano, in je vse tri dni v zlati in z dražimi kamni ozaljšani posodici (relikvarij) vernim v počeševanje stalo. Vsak dan je veliko veliko ondi bivajočih nemških in lombarških duhovnov maševalo. Ob 10. je bila vselej velika pontifikalna maša in zvečer ob 6. litanije z blagoslovom, kteriga je vselej dajal kak kardinal. Cerkev je bila zmeraj natlačena z molivci, veliko kardinalov, prelato in mnihov je prihajalo. Poslednji dan so bili tudi sv. Oče pri sklepnim večernim opravilu. Kaj de so prosili, si lahko mislimo.

Dalje naznanuje „Volksfrd.“ iz Rima od 28. u. m. rezno misel: „Ako tukaj zavrè, bo prvi udarec zadel duhovščino, ki vse in povsod govori za pravico, tedaj za Avstrijo.“ Govori se, da Goyon (francoski viksi vodja) in njegovi oficiri na nektere visoke gospode (monsinjore) že bolj serpo gledajo. — Daljne naznanila v „Volksfrd.-u“ pravijo, da že je nekaj rimskih visokih gospodov zapertih, in 4 kardinali da bi bili pred Goyona poklicani, kar bi bila prederzna nesramnost, ako je res, ker kardinali se ne „citirajo“, kakor kdor si bodi. Volksfrd. se boji za samiga sv. Očeta, da bi se Jim ali sila ne godila, ali si Jih sovražniki ne imeli v pretvezo za kako kovarstvo

zoper Avstrijo, Laško ali zoper samo sv. Cerkev. — Bog odverni grozne nesreče od glave sv. Cerkve, od Avstrije in kersanskiga ljudstva! Strašno zarés je, da verno francosko in laško ljudstvo se mora pod tolikimi trinogi in puntarji vojskovati zoper pravico in zoper svoje kersanske brate. Gorjè grehu! zavolj njega je vse to hudo. Gorjè tistim ki so tepeni! Še bolj gorje na poslednje njim, ki so tako nesrečo zbudili! Pokora in molitev zamore obkrajšati tolike stiske. Od sleherniga kaka trikratna dnevna pobožnost k Marii pomagaj, če tudi le kratka, ali samo v mislih in željah, bi ne bila brez sadu.

Kakošen duh pa da je pri prekucuhih in zapeljanih, se od tod vidi, ker njih veliko zapuša Rim in se med jokanjem in zdihovanjem mater in žen dervijo k vojski zoper Avstrijane. Vender je pa tacih radovoljcev dosti manj kot jih je bilo pred 11 leti, ker britka skušnja je marsiktere zmoodrila, da sanjarsko osvobodovanje Italije je prazna slepija. Tudi jih mende iz družih laških krajev dosti več gre k tem svobodnjakam, kakor pa iz Rimskiga. Nar več ubozih mladenčev je neki zapeljanih, ker so prekucuhi poprej iz njih besedo izsilili, da se hočejo iti za svobodo vojskovati. Torej pripoveduje „Univers“ od ediniga sina, kteri je jokajočo mater tolažil in rekel: „Ako ne grem, me gotovo bodalo zadene, in sim za vas zgubljen; ako pa grem, vender še utegnem priti“.

Kakor v Rimu, tako se je bati tudi drugod po Laškim; skofa v Modeni in v Massi neki že puntarji derže vjeta.

V Turinu vlada silna ojstrost do časnikov, kteri bi se hotli za pravico reè poganjati. „Armonii“ je zazugano, da bo v zakelj šla, ako kolikaj zoper vladino ravnanje čehne, ali pa se za Rim poganja. Prekucuhovski listi pa smejo čez Rim razgrajati in zabavljati, kolikor se jim poljubi. „Opinione“ Cavour-jev srednik, je te dni prekucuham dajala serčnost, rekoč: „Francoski General bo v Rimu imel v papeža oči vperte.“ — Tudi Bog ima v zasleplence svoje vsigamogočno oko vperto, in gorjè ko ura maševanja pride!

Iz Madrida. Novi odbornik iz Valencije, g. Aparici y Guizarro, imenitin govornik, ki ga visoko spoštujejo, je odbornikom v zbornici k sklepu svojiga govora precudne naznanila belel, rekoč med drugim:

„Svet se spreminja: o prihodu Kristusovim je bil svet rimsk, da bi oznanilo zvelicanja prejel. Dandanašnji isejo železnice, daljnopisi in tiskarnice iz Evrope napraviti veliko deržino, daljave odpravljajo, narode mesajo in zbrisujejo posebne lastnije (karakter) ljudstvam; pripravljajo, bi djal, obsirno polje, na kterim se bo morebiti nar veči in nar strašnejši vojska bila, ki so jo kdaj stoletja vidile. Skrivnostne bukve, razodenje sv. Janeza, nam pravijo, da Antikrist ima milijone soldatov, ki čez hribe stopajo, čez morje prehajajo, in nas od vsih strani oblegajo in preganjajo, in jest bi menil, da je Antikrist puntarski duh (ali mar se bo v njem zlegel? Vr.), ki se je na svetu vselej razodeval, dandanašnji pa je zrasel v velikana, in je iz blodnarije Rousseau-ove, iz zasramovanja Voltair-jeviga svoj doveršek dosegel; ki razglasuje človeka za kralja, za papeža, za boga; ki je s (nesnažnim) Proudhonom zaklical: Ne poznam Boga; premoženje je tatvina; nar boljši vlada je brezvladje, — in ki je milijone vojakov na nas zagnal, to je, milijone (kuznih nauk in laznjivih) zapopadkov, ki se vrvajo v nar bolj znotranje v naše hiše (z nezbožnimi bukvami iz nespremišljenih rok in dobičarskih bukvarnic Vr.), in se celo v sereh naših otrok (po neprevidnosti vikših in staršev, po potuhnjeni termi otrok samih Vr.) skrivajo. To je še le puljava. Ali prišel bo dan, in našel nas bo nepripravljene k vojski. Ne zaspate v laznjivi varnosti. Ta skorej neznatna megla, ki jo vidite, bo ves obzor ogernila. Treba je časne razmere prehitovati. Vse družbinske (socialne) vprašanja se morejo in morajo po katoliško resiti. Nauku, ki nas dela kralje zemlje, pa zanikarne kralje, ki so iz prahu rojeni, da se zopet v prah povernejo, temu

(osebni) nauku stavimo nasproti uni nauk, ki nas stori otroke Božje, in nam krono v nebesih ponudi. Unimu nauku, ki razdira vse oblasti, ktere so delo Božje v družbinskim svetu, . . . postavimo nasproti nauk, ki pokoršino žlahtnuje, in tistiga duha ljubezni, ki ljudi stori brate med sabo, in razglasuje, de tisti je med njimi nar veči, kateri je vsihslužabnik. Ob kratkim, de vas ne utrudim, postavimo puntu vero nasproti! itd. (Wien. Kztg.)

Diakovski škof Strosmajer so v Rimu vstavu sv. Hieronima darovali 50.000 gold., de bi se sprejemali vanj slovanski mladenci, ki se v večnim mestu pred očmi sv. Očeta pripravljajo za duhovski stan, in pa za izdajo liturgijskih bukev v slovanskim (mende ilirskim) jeziku. Izpeljava je izročena učenimu dr. Račkimu.

V Kolonii piše stoljni vikari Kolping: S ponosnim veseljem se oziramo na avstrijsko prebivalstvo, ki vse gori za svojiga cesarja in za pravico, in serčno vsaktere darove nosi. . . Cesar Franc Jožef ima serca svojih podložnih nase obrnjene, kakor se noben cesar na svetu ne more hvaliti. . . Oginj in navdihnjenje prešinuje ljudstvo, de morajo nar bolj zolčnati nasprotniki osramoteni oči pobesiti. (Taka verna, resnična vdanost pa izhaja le iz vernih, odkritih serc do verniga pošteno katoliškiga cesarja; prekucuhi pa, ki niso zavolj Boga pokorni, in ki hvaležnosti ne poznajo, le samih sebe in svojih namenov išejo. Vr.)

V Massi so OO. jezuiti svoje sobivališce zaperli, rejenje starssem poslali, sami pa v Neapel ali v Rim odšli.

V Genvi so divjim vojakam iz Algirskiga na Afrikaniskim neko cerkev za prebivanje odločili. Batalijonski poveljnik tih mohamedanov pa je rekel: „Mi hodimo v cerkev molit, ne pa spat;“ in njegovi ljudje so pod milim nebom prenočili. — Pač res je, de velikrat nar bolj divji ljudje imajo več verskiga čutila, kakor pa olikani neverniki.

Na Angleškim se je vojvoda iz Leeds-a na smertni postelji v katoliško Cerkev vernil.

Ena sester Ida Hahn-Hahnin se je v Neuhaus-u na Hollsteinskim spreobrnila h katolicanstvu.

V Blackburn-u na Angleškim je unidan dogodek pokazal, v kolike prismodarije in neumnosti človek zabrede, ki je od svoje matere, katoliške Cerkve ločen. Zbor te srenje je imel namreč rešiti vprašanje, če se smejo ob nedeljah pokopališa ali britofi ljudem odpirati, ali ne? Njih pastor in nekteri so menili, de se s tem nedelja oskruni, ako pridejo prijatli ranjcih k njih grobam take dni in hladé svoje čutila do ljubih ranjcih. Nasprotniki so Kalvina, Lutra in druge za svojo misel na pričo klicali, vender so bili z nejeverniki pitani. Po dolgim pričkanji je le večina zmagala, de naj se pokopališa odpirajo ob tacih duevih. (K. Bl.)

V Cincinnati v Ameriki se je mesca sušca prigodila reč, ki kliče: „Mertve pustite z miram!“ Neki človek izkoplje po noči merliča na pokopališu, de bi ga prodal anatomski šoli, taki šoli, ki se učijo v nji sostavo človeškiga telesa. Vtaknil ga je v žakelj ter ga z vervjo za seboj vlekkel; ko je prišel do obzidja, je hotel plezaje roke proste imeti in je motoz okrog vratú ovil. Šlo je dobro dokler ni bil na verhu; tukaj pa se prevaga, in pade na drugo stran. Kaj se zgodi? Nikar mu ne privošite! Zjutraj so našli obešeniga in mertviga, ker merlič ni hotel za njim iz pokopališa, in tat, ki je bil prišel mir v grobč motit, je mogel svojo prederznost z življenjem plačati. (K. Bl.)

Novojorski cerkveni list pripoveduje dogodbo, ki kaže, de Bog res ne terpi, de bi kdo Njegove posvečence zaničeval. G. Heiss, vodnik v milvokijskim (Milwaukie) semenišu je odšel strašni smerti. Konj in voz sta bila od priderdravšiga železničniga vozovlaka zajeta in raztergana, on pa je bil rešen kakor s čudežem. Nek pričujoč Nemeec, „durchdrungen von wahrer Humanität,“ blekne svojo misel in reče: „Ne bilo bi škoda, ko bi bil — r po-

ginil.“ In glej, kaj se zgodi? Na ravno tistim mestu, kjer je bil g. Heiss otét, pride uni zanikarnež kmal potem pod vozove, in — ko bi trenil — ste bile obé nogi odtergani. V nezmernih bolečinah je ta gerdin vpil, de naj ga vstrelé. — Taka je pokora gerdih ljudi na zadnje. Kaj bo še le v peklú, ko tukaj nekaj trenutkov nimajo serčnosti terpeti? — Dvé uri pozneje je umrl. (K. Bl.)

V tem znamenji boš premagal.

Vojskna molitev. *)

V nauku sv. Križa je moč, nepremakljiva zvestoba, stanovitnost in ljubezen za Boga, cesarja in domovino, z vsim zaupanjem se tedaj ozirajmo kviško k sv. Križu in kličimo: Gospod nebes in zemlje, Gospod vojsknh trum in ohranovavec vesoljniga svetá! blagoslôvi našiga naj visjiga gospoda in zapovednika, našiga serčniga Cesarja in vso njegovo cesarsko hišo, za kteriga hočemo živeti in umreti; blagoslôvi naše bandera, h kterim smo prisegli vedno zvestobo; blagoslôvi naše vodnike; blagoslôvi naše orožje; ohrani vojsake nepremakljivo zveste in neprestrašene, in pelji nas v zaupljivi vojski k srečni zmagi.

Sprejmi ob enim v dopadljiv dar naše terpeže, stiske, priteznosti, bolezní in našo britko smert; daj nam, de se vse to sklène z nar svetejšim terpljenjem Jezusa Kristusa ter nam tekne v zasluženje, in ne zapusti nas ob trenutku, ko bo veljalo ali zmagati ali umreti.

Blagoslov.

Naš Gospod Jezus Kristus bodi povsod pri naši vojski, de jo brani;

On bodi v nji, de jo ohrani;

On bodi pred njo, de jo pelje;

On bodi za njo, de jo varuje;

On bodi nad njo, de jo blagoslovi,

ki z Očetam in sv. Duham en Bog živi in kraljuje od vekomaj do vekomaj. Amen.

Ljubezen.

O ljubezen. Božja čednost,

Ti zaklade vse deliš;

V tebi je nebeška vrednost,

Nas ti sama srečne striš.

K Bogu vnešaš merzle srote,

Tukaj nam Bogá že daš.

V sercih tajaš grešne zmote,

In k modrosti nas peljaš.

Močne striš vojake Božje.

De se vmreti ne bojé.

Duši naši daš orožje,

In skušnjave proč beže.

Ti terpljenje delaš sladko,

S tabo revež je bogat.

Pot k nebesam kažeš kratko,

Po nji vsak naj hodi rad!

O ljubezen solnce čednost',

Ti nam vedno grej serce!

Ti nas uči tiste vednost'

Kterih nam potreba je.

Poljanec.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Fara Zagor je podeljena gosp. Antonu Urbas-u, samotnimu duh. pom. na Goričici.

Milí darovi.

Neka dobrotnica 10 gold. v razne dobre namene. — Dobra duša od Nove cerkve 5 gold. v dobre namene. — O. M. in dob. d. 1 gold. 5 kr. zam. za č.— Bog pl!

*) To molitev in vojaški blagoslov smo prejeli od nekiga blaziga gospoda v Ljubljani; zložil in poslal jo je v. č. gosp. Franc Čarman, vojniški duhoven na Laškim. Vr.